

R O M A N I A
MINISTERUL EDUCATIEI NATIONALE
Str. Gen. Berthelot 28-30, Bucuresti – 70738, Tel.& Fax. (+40 1) 310.4214/3145420

Limba și literatura română

Programa pentru

- examenul de definitivare [n [nv`\'m@nt
- obținerea gradului didactic II

Tematica pentru

- obținerea gradului didactic I

Aprobate prin
Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 3442 / 21.03.2000

PROGRAMA DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ PENTRU OBTINEREA GRADELOR DIDACTICE

Programa se adresează profesorilor care predau limba și literatura română, absolvenți ai învățământului superior de specialitate. Aceasta este astfel structurată în conținuturi încât să răspundă schimbărilor intervenite în activitatea didactică din perspectiva noii abordări curriculare.

Urmărind obiectivele generale și specifice ale disciplinei, programa vizează evaluarea competențelor profesorului, avându-se în vedere:

- ★ cunoașterea conținuturilor și a problematicei actuale a disciplinei;
- ★ probarea competențelor necesare pentru proiectarea, organizarea, desfășurarea și evaluarea activității didactice;
- ★ abilitățile de comunicare, empatice și de parteneriat educațional;
- ★ valorificarea conținuturilor specifice disciplinei pentru dezvoltarea la elevi a unor capacități și competențe intelectuale și operatorii, a unor atitudini afective, motivaționale, volitive;
- ★ disponibilitatea pentru formarea continuă în vederea perfecționării profesionale.

DEFINITIVAT

1. COMPETENȚE SPECIFICE

1. cunoașterea conținuturilor științifice și metodice ale disciplinei;
2. capacitatea de a construi demersuri didactice interactive și formative, prin valorificarea conținuturilor științifice și prin folosirea unor strategii metodice specifice;
3. capacitatea de adecvare a demersurilor didactice la particularitățile colectivului de elevi;
4. capacitatea de a proiecta secvențele didactice ale evaluării în contexte educaționale diverse;
5. capacitatea de comunicare eficientă cu partenerii în activitatea educațională, pe baza unei bune cunoașteri a acestora;
6. capacitatea de autoevaluare și de realizare a feed-back-ului în devenirea profesională.

2 Conținuturi

A. LIMBA ROMÂNĂ

I. Limbă și comunicare

★ Comunicarea umană. Situația de comunicare. Tipuri de comunicare ★ Particularități ale codului lingvistic. ★ Comunicarea orală și scrisă. ★ Natura, unitățile și funcțiile limbajului. ★ Textul. Textul ficțional și nonficțional — caracteristici. Probleme ale receptării diferitelor texte
★ Limba literară, limba populară, limbajul standard. ★ Stilurile funcționale ale limbii. ★ Sens și semnificație
★ Mecanismul conotației și al funcționării imaginilor poetice. Figurile de stil ★ Mijloace de expresivitate - fonetice, lexicale, morfosintactice.

II. Fonetica și fonologie

★ Noțiuni generale: sunet, fonem, alofon. ★ Fonetica: proprietăți ale sunetelor. ★ Fonologia: conceptul de sistem fonologic. ★ Foneme vocalice și foneme consonantice: inventar, clasificare, realizare fonetică. ★ Principiile ortografiei limbii române ★ Eufonia, cacofonia, accentul, intonația; fonetică și prozodie. ★ Abateri de la normă și corectarea lor.

III. Lexicologie și semantică

★ Noțiuni generale: vocabularul ca totalitate a cuvintelor limbii române; vocabularul fundamental și masa vocabularului; vocabular activ și vocabular pasiv. ★ Cuvântul ca unitate de bază a vocabularului; semnificație, sens, referent. Contextualitate ★ Semantica: polisemia, omonimia; relații semantice între cuvinte: sinonima, antonimia; câmpuri/ arii lexical-semantice. Valori expresive. ★ Mijloace de îmbogățire a vocabularului: mijloace interne (derivarea, compunerea, conversiunea); mijloace externe (împrumuturile—adaptarea împrumuturilor la sistemul limbii române contemporane); mijloace mixte (calchieră/ calcul lingvistic). Expresii, sintagme, unități frazeologice. Structura etimologică a vocabularului românesc. ★ Dinamica vocabularului românesc contemporan. Valori expresive.

IV. Morfosintaxa

★ Noțiuni generale: părțile de vorbire; categoriile gramaticale ale limbii române; morfemul și structura morfematică a cuvintelor (rădăcină, sufix gramatical, desinență, afix mobil, radical, flectiv). ★ Părțile de

vorbire : substantivul, articolul, adjectivul, pronumele, numeralul, verbul, adverbul, prepoziția, conjuncția, interjecția ★Locuțiuni ★Valori expresive ale părților de vorbire.

★Unități sintactice. Definițiile și structura acestora; criterii în definire; ierarhia unităților sintactice (partea de propoziție, propoziția, fraza, textul); definirea și descrierea unităților sintactice; corespondența unităților sintactice; reguli de expansiune/ extensie și de contragere. ★Relații sintactice (coordonare, subordonare, apozitionare, supraordonare); mijloace de exprimare a relațiilor sintactice. ★Funcții sintactice. Conceptul de funcție sintactică. ★Inventarul funcțiilor sintactice: subiectul, predicatul, numele predicativ, complementele necircumstanțiale (direct, indirect, de agent) și complementele circumstanțiale (de mod, de timp, de loc, de cauză, de scop, condițional, concesiv, consecutiv, instrumental, de relație, sociativ, opozițional, cumulativ, de excepție). Corespondențele lor la nivelul frazei.★Abateri de la normă și corectarea lor.★Sintaxa poetică—o sintaxă a selecțiilor, a interferențelor diferitelor stiluri ale limbii, a “abaterilor”. Valori expresive

V. Elemente de istorie a limbii române

★Definiții ale limbii române. Latinitatea limbii române; locul și epoca de formare. Unitatea și continuitatea limbii române. Unitate și diversitate locală (dialecte, graiuri). Limba română literară; etape ale formării (faza veche, constituirea limbii române literare, faza de tranziție, limba română literară modernă.)

B. LITERATURA ROMÂNĂ

I. Literatura populară

★Caracteristici; categorii: genuri, specii, teme, motive. Mitologia ★Interferența literaturii populare – literatura cultă.

III. Poezia. Evoluția poeziei românești

★Poezia pașoptistă (Ion Heliade Rădulescu, Dimitrie Bolintineanu, Vasile Alecsandri, Grigore Alexandrescu). ★Mihai Eminescu. Universul poetic (teme, motive, limbaj). Eminescu—poet național și universal. Influența operei eminesciene asupra literaturii române. ★Prelungiri ale clasicismului și romantismului (George Coșbuc, Octavian Goga). ★Simbolismul; Al. Macedonski, Ion Minulescu, George Bacovia. ★Modernismul; Ion Barbu, Lucian Blaga, Tudor Arghezi, Al. Philippide. ★Tradiționalismul; Ion Pillat, Vasile Voiculescu, Aron Cotruș. ★Avangarda; Tristan Tzara, Sașa Pană, Geo Bogza, Ilarie Voronca, Gellu Naum - prezentare generală. ★Neomodernismul; Cercul de la Sibiu (Șt. Aug. Doinaș), poeții de la „Albatros” și „Kalende” (Ion Caraion, Geo Dumitrescu), Emil Botta. ★Generația ’60 - prezentarea generală (cu referiri la Ana Blandiana, Cezar Baltag, Ileana Mălăncioiu, A. E. Baconski, Ioan Alexandru). Nichita Stănescu, Marin Sorescu. ★Generația ’70 - prezentarea generală (cu referiri la Mircea Ivănescu, Emil Brumaru, Mircea Dinescu, Virgil Mazilescu). Leonid Dimov ★Postmodernismul: prezentare generală (cu referiri la Mircea Cărtărescu, Alexandru Mușina, Ion Stratan, Cristian Popescu)

NOTĂ: În cazul poetilor al căror nume a fost subliniat se are în vedere o cunoaștere monografică a operei. Se au în vedere de asemenea competente ce privesc interpretarea unui text poetic la prima vedere

IV. Proza

★Începuturi. Istoriografi munteni și moldoveni - prezentare generală. Dimitrie Cantemir - prezentarea generală. ★Proza pașoptistă și postpașoptistă: Costache Negruzzi („Alexandru Lăpușeanul”), Vasile Alecsandri („Balta Alba”), Ion Ghica („Scrisori către Vasile Alecsandri”), Nicolae Filimon („Ciocoi vechi și noi”), Alexandru Odobescu („Pseudokinetikos”) ★Epoca marilor clasici: Ion Creangă („Povești”, „Amintiri din copilărie”), Ioan Slavici (nuvele - ”Moara cu noroc”, ”Padureanca”, ”Popa Tanda”- „Mara”), I. L. Caragiale (nuvele - La hanul lui Manjoala, În vreme de război, O faclie de Paste - „Momente”), Mihai Eminescu (proza literară “ Sarmanul Dionis”). ★Proza de la sfârșitul sec. al XIX-lea și începutul sec. al XX-lea: Barbu Ștefănescu Delavrancea (nuvele – prezentare generală), Duiliu Zamfirescu („Viața la țară”, „Tănase Scatiu”), Calistrat Hogaș („Pe drumuri de munte”), Ion Agârbiceanu („Arhanghelii”- prezentare generală). ★Proza interbelică: Mihail Sadoveanu (”Zodia Cancerului” „Baltagul”, „Frații Jderi”, „Hanu Ancuței”), Liviu Rebreanu („Ion”, „Pădurea spânzuraților” “Rascoala”), Camil Petrescu („Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”, „Patul lui Procust”), Hortensia Papadat Bengescu (”Fecioarele despletite”, „Concert din muzică de Bach”), Mircea Eliade („Maitreyi”, „Nunta în cer”, “La tiganci”), G. Călinescu („Enigma Otiliei”),). ★Proza postbelică: Vasile Voiculescu (povestiri – “Lostrita”, “Ultimul Berevoi”), Marin Preda („Morometii”, „Viața ca o pradă”, Ștefan Bănuțescu („Iarna bărbatilor”), Sorin Titel („Femeie, iată fiul tău”), Augustin Buzura („Absenții”), Nicolae Breban („Bunavestire”), Radu Petrescu („Oceanul întors”), George Bălăiță („Lumea în două zile”), Mircea Cărtărescu („Nostalgia”), Mircea Nedelciu („Aventuri într-o curte interioară”).

V. Dramaturgia

★Bogdan Petriceicu Hasdeu („Răzvan și Vidra“)★Vasile Alecsandri („Chirița în provincie“, „Despot Vodă“)★I. L. Caragiale („O noapte furtunoasă, O scrisoare pierdută, Conu Leonida fata cu reacțiunea“)★Barbu Ștefănescu Delavrancea („Apus de soare“)★Lucian Blaga („Meșterul Manole“)★Mihail Sebastian („Steaua fără nume“)★Tudor Mușatescu („Titanic vals“)★Marin Sorescu („Iona“)

VI. Critica

★Titu Maiorescu („O cercetare critică asupra poeziei române de la 1867“, „Direcția nouă în poezia și proza românească“, „Comediile d-lui Caragiale“, „Eminescu și poeziile lui“)★G. Ibrăileanu („Creație și analiză“, „Eminescu—note asupra versului“)★E. Lovinescu („Istoria literaturii române contemporane“ – prezentare generală)

★G. Călinescu („Istoria literaturii române de la origini și până în prezent“ – prezentare generală, „Sensul clasicismului“, „Clasicism, romantism, baroc“)★Tudor Vianu („Arta prozatorilor români“)

C. TEORIA LITERATURII

★Literatură—modalitate specifică de cunoaștere și comunicare; opera literară – determinarea conceptului; autor, text, cititor ★Probleme privind receptarea textului literar; tipuri de receptare (intuitivă, analitică, de adnotare, de formare a judecăților de valoare); niveluri ale receptării.★Text și context (social, cultural, literar).★Conceptele de bază ale analizei operei literare; genuri și specii literare; problema estompării diferențelor tipologice.★Categorii estetice Curentul literar ★Motiv, subiect, personaj (erou).★Compoziția în operele lirice, epice, dramatice. ★Procedee și particularități ale comunicării literar-artistice; sensul și semnificația cuvântului; limbaj poetic ca expresie a subiectivității (prozodia—sistem semnificant; procedeele retorice—figurile poetice; metafora ca nucleu poetic; tipuri de lirism; ambiguitatea și încifrarea poetică; modalități de receptare și de interpretare a textului poetic; imaginea literară—artistică (poetică); topica, sintaxa textului poetic; stilul operei; procedee narative; timpul și spațiul în narațiune; instanțe narative; conflictualitatea în textele literar-artistice; semnificații ale prezenței modurilor de expunere; funcțiile descrierii, narațiunii, dialogului, monologului; particularități ale conflictului în genul dramatic; reprezentarea textului (spectacolul teatral); structuri literare și evoluția acestora; modalități de receptare a textului în proza și dramatic. Evaluarea critică a operei. ★Funcția și finalitatea operei literare.

GRADUL II

1. COMPETENTE SPECIFICE

1. capacitatea de selectare, dezvoltare și aprofundare a conținuturilor științifice și metodice ale disciplinei;
2. capacitatea de a evalua eficiența didactică a diferitelor tipuri de demersuri educaționale;
3. capacitatea de modelare creatoare a demersurilor didactice;
4. capacitatea de a perfecționa demersul didactic în vederea unei evaluări intra/ inter și transdisciplinare;
5. capacitatea de a perfecționa comunicarea în cadrul parteneriatului educațional;
6. capacitatea de autoevaluare și de realizare a feedback-ului în procesul de formare continuă.

2. Conținuturi

A. LIMBA ROMÂNĂ

I. Limbă și comunicare

★Comunicarea umană. Situația de comunicare. Tipuri de comunicare★Particularități ale codului lingvistic.★Comunicarea orală și scrisă. ★Natura, unitățile și funcțiile limbajului. ★Textul. Textul ficțional și nonficțional — caracteristici. Probleme ale receptării diverselor texte.★Limba literară și limba populară.★Limbajul standard. ★Stilurile funcționale ale limbii. ★Denotație, sens, semnificație ★Mecanismul conotației și al funcționării imaginilor poetice Figurile de stil . ★Mijloace de expresivitate: fonetice, lexicale, morfosintactice.

II. Fonetica și fonologie

★Noțiuni generale: sunet, fonem, alofon. ★Fonetica: proprietăți ale sunetelor. ★Fonologia: conceptul de funcție în lingvistică, relații și corelații în fonologie; segmentare, comutare, distribuție; conceptul de sistem fonologic.★Foneme vocalice și foneme consonantice: inventar, clasificare, realizare fonetică. ★Principiile ortografiei limbii române.★Eufonia, cacofonia, accentul, intonația; fonetică și prozodie.

★Abateri de la normă și corectarea lor.

III. Lexicologie și semantică

★Noțiuni generale: vocabularul ca totalitate a cuvintelor limbii române; vocabularul fundamental și masa vocabularului; vocabular activ și vocabular pasiv. ★Cuvântul ca unitate de bază a vocabularului; semnificație, sens, referent — Contextualitatea ★Semantica: polisemia, omonimia; relații semantice între cuvinte: sinonima, antonimia; câmpuri/ arii lexical-semantice. Valori expresive. ★Mijloace de îmbogățire a vocabularului: mijloace interne (derivarea, compunerea, conversiunea); mijloace externe (împrumuturile—adaptarea împrumuturilor la sistemul limbii române contemporane); mijloace mixte (calchierea/ calcul lingvistic, trunchierea, contaminarea). Expresii, sintagme, unități frazeologice Structura etimologică a vocabularului românesc. ★Dinamica vocabularului românesc contemporan. Valori expresive.

IV. Morfosintaxa

★Noțiuni generale: părțile de vorbire; categoriile gramaticale ale limbii române; morfemul și structura morfemică a cuvintelor (rădăcină, sufix gramatical, desinență, afix mobil, radical, flectiv). ★Părțile de vorbire : substantivul, articolul, adjectivul, pronumele, numeralul, verbul, adverbul, prepoziția, conjuncția, interjecția ★Locuțiuni. ★Valori expresive ale părților de vorbire. ★Unități sintactice. Definițiile și structura acestora; criterii în definire; ierarhia unităților sintactice (partea de propoziție, propoziția, fraza, textul); definirea și descrierea unităților sintactice; corespondența unităților sintactice; reguli de expansiune/ extensie și de contragere. ★Relații sintactice (coordonare, subordonare, apozitionare, supraordonare); mijloace de exprimare a relațiilor sintactice. ★Funcții sintactice. Conceptul de funcție sintactică. ★Inventarul funcțiilor sintactice: subiectul, predicatul, numele predicativ, elementul predicativ suplimentar, complementele necircumstanțiale (direct, indirect, de agent) și complementele circumstanțiale (de mod, de timp, de loc, de cauză, de scop, condițional, concesiv, consecutiv, instrumental, de relație, sociativ, opozițional, cumulativ, de excepție). Corespondențele lor la nivelul frazei. ★Abateri de la normă și corectarea lor. ★Sintaxa poetică—o sintaxă a selecțiilor, a interferențelor diferitelor stiluri ale limbii, a “abaterilor”. Valori expresive.

V. Elemente de istorie a limbii române

★Definiții ale limbii române. Latinitatea limbii române; locul și epoca de formare. Unitatea și continuitatea limbii române. Unitate și diversitate locală (dialecte, graiuri). ★Limba română literară; etape ale formării (faza veche, constituirea limbii române literare, faza de tranziție, limba română literară modernă.)

B. LITERATURA ROMÂNĂ

I. Literatura populară

★Caracteristici; categorii: genuri, specii, teme, motive. Mitologie ★Interferențe literatura populară – literatura cultă. .

II. Curente culturale și literare

★Umanismul; teme, motive, reprezentanți . ★Iluminismul; trăsături generale și specifice, reprezentanți. Școala Ardeleană; direcții de manifestare; Ion Budai Deleanu - Tiganiada. ★Romantismul; estetica romantismului; romantismul românesc. „Dacia literară” („Introducere”, de Mihail Kogălniceanu). Poezie, proză, dramaturgie; reprezentanți – prezentare generală. ★Realismul; estetica realismului. Realism tradițional și modern în literatura română. Reprezentanți – prezentare generală. ★Prelungiri ale romantismului și realismului la începutul sec. al XX-lea (sămănătorismul și poporanismul). ★Simbolismul; estetica simbolistă. Simbolismul românesc; grupări, reprezentanți, opere simboliste – prezentare generală ★Tradiționalism, modernism, avangardism.

III. Poezia. Evoluția poeziei românești

★Poezia premodernă (Văcăreștii, C. Conachi, Anton Pann – prezentare generală) ★Poezia pașoptistă (Ion Heliade Rădulescu, Dimitrie Bolintineanu, *Vasile Alecsandri*, Grigore Alexandrescu). ★*Mihai Eminescu*. Universul poetic (teme, motive, limbaj). Eminescu—poet național și universal. Influența operei eminesciene asupra literaturii române. ★Prelungiri ale clasicismului și romantismului (*George Coșbuc*, *Octavian Goga*). ★Simbolismul; *Al. Macedonski*, Ion Minulescu, *George Bacovia*. ★Modernismul; *Ion Barbu*, *Lucian Blaga*, *Tudor Arghezi*, Al. Philippide. ★Tradiționalismul; Ion Pillat, *Vasile Voiculescu*, Aron Cotruș. ★Avangarda; Tristan Tzara, Sașa Pană, Geo Bogza, Ilarie Voronca, Gellu Naum. ★Neomodernismul; Cercul de la Sibiu (Șt. Aug. Doinaș), poeții de la „Albatros” și „Kalende” (Ion Caraion, Geo Dumitrescu), Emil Botta. ★Generația ’60 - prezentare generală (cu referiri la Ana Blandiana, Cezar Baltag, Ileana Mălăncioiu, A. E. Baconski, Ioan Alexandru); *Nichita Stănescu*, *Marin Sorescu*. ★Generația ’70 – prezentare generală (cu referiri la Mircea Ivănescu, Emil Brumaru, Mircea Dinescu, Virgil Mazilescu); *Leonid Dimov*. ★Postmodernismul - prezentare generală (cu referiri la Mircea Cărtărescu, Alexandru Mușina, Ion Stratan, Cristian Popescu)

NOTĂ: În cazul poetilor ale caror nume a fost subliniat se are în vedere o cunoaștere monografică a operei. Se au în vedere de asemenea competente ce privesc *interpretarea unui text poetic la prima vedere*

IV. Proza

.★Proza pașoptistă și postpașoptistă: Costache Negruzzi („Alexandru Lăpușneanul“), Vasile Alecsandri („O călătorie în Africa“ „Balta Alba“), Alecu Russo („Cântarea României“), Ion Ghica („Scrisori către Vasile Alecsandri“), Nicolae Filimon („Ciocoi vechi și noi“), Alexandru Odobescu („Pseudokinetikos“)★Epoca marilor clasici: Ion Creangă („Povești“, „Amintiri din copilărie“), Ioan Slavici (nuvele – „Moara cu noroc“, „Padureanca“ „Popa Tanda“ - „Mara“), I. L. Caragiale (nuvele – „La hanul lui Manjoala“, „In vreme de razboi“, „O faclie de Paste“ - povestiri - prezentare generală „ „Momente“), Mihai Eminescu (proza literară). ★Proza de la sfârșitul sec. al XIX-lea și începutul sec. al XX-lea: Barbu Ștefănescu Delavrancea (nuvele – prezentare generală), Duiliu Zamfirescu („Viața la țară“, „Tănase Scatiu“), Calistrat Hogaș („Pe drumuri de munte“- prezentare generală), Ion Agârbiceanu („Arhanghelii“ – prezentare generală). ★Proza interbelică: Mihail Sadoveanu („Zodia Cancerului“ „Baltagul“, „Frații Jderi“, „Hanu Ancuței“), Liviu Rebreanu („Ion“, „Pădurea spânzuraților“ „ Rascoala“), Camil Petrescu („Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război“, „Patul lui Procust“), Hortensia Papadat Bengescu („Fecioarele despletite“, „Concert din muzică de Bach“), Mircea Eliade („Maitreyi“, „Nunta în cer“, „La tiganci“), M. Blecher („Întâmplări din irealitatea imediată“), G. Călinescu („Enigma Otiliei“), Mateiu Caragiale („Craii de Curtea-Veche“), Urmuz („Pâlnia și Stamate“).

★Proza postbelică: Vasile Voiculescu (nuvele și povestiri), Marin Preda („Moromeții“, „Viața ca o pradă“, Ștefan Bănulescu („Iarna bărbatilor“), Fanus Neagu („Cantonul parazit“), Sorin Titel („Femeie, iată fiul tău“), Augustin Buzura („Absenții“), Nicolae Breban („Bunavestire“), Radu Petrescu („Oceanul întors“), George Bălăiță („Lumea în două zile“), Mircea Cărtărescu („Nostalgia“), Mircea Nedelciu („Aventuri într-o curte interioară“).

V. Dramaturgia

★Bogdan Petriceicu Hasdeu („Răzvan și Vidra“)★Vasile Alecsandri (ciclul „Chirițelor“, „Despot Vodă“)
★I. L. Caragiale („O noapte furtunoasă“, „O scrisoare pierdută“, „Conul Leonida fata cu reacțiunea“, „D’ale carnavalului“)★Barbu Ștefănescu Delavrancea („Apus de soare“)★Camil Petrescu („Jocul ielilor“)★Lucian Blaga („Meșterul Manole“)★Mihail Sebastian („Steaua fără nume“)★Tudor Mușatescu („Titanic vals“)★Marin Sorescu („Iona“)

VI. Critica

★Titu Maiorescu („O cercetare critică asupra poeziei române de la 1867“, „Direcția nouă în poezia și proza românească“, „Comediile d-lui Caragiale“, „Eminescu și poeziile lui“)★G. Ibrăileanu („Creație și analiză“, „Eminescu—note asupra versului“)★E. Lovinescu („Istoria literaturii române contemporane“)★G. Călinescu („Istoria literaturii române de la origini și până în prezent“, „Sensul clasicismului“, „Clasicism, romantism, baroc“, „Domina bona“)★Tudor Vianu („Arta prozatorilor români“)

NOTĂ*:

Pentru pregătirea candidaților se prezintă pentru obținerea gradului II se vor mai avea în vedere și următoarele module de sinteză:
Proza fantastică românească Conceptul de fantastic; disocierea de miraculos; sursele fantasticului; teme și motive ale literaturii fantastice; personajul fantastic; fantasticul în opera unor scriitori (Mihai Eminescu, I. L. Caragiale, G. Galaction, Mircea Eliade, Vasile Voiculescu).
II. Spiritul modern în literatura română interbelică Definirea conceptului; promotori ai modernismului (E. Lovinescu, Camil Petrescu); aspecte ale modernității în operele literaturii interbelice; problematică; structuri epice, lirice, dramatice
III. Interferențe ale genurilor și speciilor în opera literară Coexistența elementelor clasice, romantice și realiste în literatura română din sec. al XIX-lea; estomparea granițelor dintre speciile lirice, epice și dramatice în sec. al XX-lea.
IV. Esești Eseul ca formă de reflecție culturală; tipologie (eseul filozofic, literar, critic etc.); reprezentanți (Lucian Blaga, G. Călinescu, Emil Cioran, Mircea Eliade, Constantin Noica, Nicolae Steinhardt, Alexandru Paleologu – prezentare generală).

** Nu se cere profesorilor absolvenți de institute pedagogice de 3 ani*

C. TEORIA LITERATURII

★Literatură—modalitate specifică de cunoaștere și comunicare; opera literară – determinarea conceptului; autor, text, cititor ★Probleme privind receptarea textului literar; tipuri de receptare (intuitivă, analitică, de adnotare, de formare a judecăților de valoare); niveluri ale receptării.★Text și context (social, cultural, literar).★Conceptele de bază ale analizei operei literare; genuri și specii literare; problema estompării diferențelor tipologice.★Categorii estetice Curentul literar ★Motiv, subiect, personaj (erou).★Compoziția în operele lirice, epice, dramatice. ★Procedee și particularități ale comunicării literare-artistice; sensul și semnificația cuvântului; limbaj poetic ca expresie a subiectivității (prozodia—sistem semnificant; procedeele retorice—figurile poetice; metafora ca nucleu poetic; tipuri de lirism; ambiguitatea și încifrarea poetică; modalități de receptare și de interpretare a textului poetic; imaginea literară—artistică (poetică); topica, sintaxa textului poetic; stilul operei; procedee narative; timpul și spațiul în narațiune; instanțe narative; conflictualitatea în textele literare-artistice; semnificații ale prezenței modurilor de expunere; funcțiile descrierii, narațiunii, dialogului, monologului; particularități ale conflictului în genul dramatic; reprezentarea textului (spectacolul teatral); structuri literare și evoluția acestora; modalități de receptare a textului în proza și dramatic. Evaluarea critică a operei. ★Funcția și finalitatea operei literare.

D. METODICA PREDĂRII LIMBII ȘI LITERATURII ROMÂNE

I. Curriculum National și Curriculum Local. - locul limbii și literaturii române în structura noului plan-cadru; conceptele de *trunchi comun* și *curriculum la decizia școlii*; prezentare generală a programelor (pe cicluri de învățământ). Tipuri de optionale și motivarea psihopedagogică.

II. Tehnologia instruirii la limba și literatura română. Obiective pedagogice și obiective specifice. Taxonomii de obiective pedagogice (cognitive, afective, psihomotorii – prezentare generală) Elaborarea strategiilor și modalităților didactice. Sarcini și situații de învățare. Relația metode tradiționale-metode moderne în realizarea obiectivelor educaționale ale disciplinei. Metode active de predare-învățare (dialogul euristic, învățarea prin descoperire, problematizarea, „debat”-ul „brainstorming”-ul, exercitiul, analiza lingvistică)

III. Proiectarea (conceperea) activităților didactice la limba și literatura română. Variante. Realizarea activităților didactice; enunțarea obiectivelor urmărite, actualizarea și verificarea cunostințelor și a capacităților necesare predării învățării; conducerea procesului de învățare; asigurarea conexiunii pe parcursul învățării, evaluarea continuă a progresului școlar, asigurarea retenției și a transferului de cunostințe, alcatuirea și propunerea de sarcini de învățare pentru acasă; diferențierea acestora.

IV. Variante si tipuri de lectii si proiectarea acestora (în gimnaziu și liceu):
 .Lectia de dobândire de noi cunostinte la limba sau literatura romana (gimnaziu,liceu); aplicatii
 Lectia de fixare si consolidare a cunostintelor la limba sau literatura romana (gimnaziu,liceu);aplicatii
 Lectia de recapitulare si sinteza la limba sau literatura romana (gimnaziu,liceu);aplicatii
 Lectia de verificare si evaluare a cunostintelor la limba si literatura romana (gimnaziu,liceu) ; aplicatii
 Lectia de analiza literara a unui fragment sau a unui text integral;aplicatii
 Lectia de caracterizare generala a unei opere, perioade,epoci culturale,curent literar;aplicatii
 V.Forme de invatare extraclasa si in afara spatiului scolii: excursia de studiu,vizita la muzeu,cercuri ,
 cenacluri literare, editarea de reviste scolare., organizarea de simpozioane , sesiuni de comunicari stiintifice
 etc.Formularea obiectivelor si evaluarea activitatii.Invatarea in echipe (grupe) de lucru

VI*.Strategii si tehnici de predare- invatare privind:

- formarea, dezvoltarea si consolidarea deprinderilor ortografice si ortoepice;
- îmbinarea analizei gramaticale cu cea stilistica; utilizarea cunostintelor lingvistice in analiza
textului literar
- exprimarea scrisa si orala;
- receptarea si utilizarea textului literar in predare-invatare;
- formarea deprinderilor de a realiza diferite tipuri de compozitii/computeri (rezumatul,
povestirea, analiza si comentariul literar, caracterizarea de personaj , recenzia, paralela, sinteza, eseul
structurat si nestructurat, alte texte cu caracter argumentativ, texte cu destinatie oficiala);
- formarea de competente de analiza critica (discutare, evaluare si autoevaluare) a
compozitiilor/computerilor scolare;
- studiarea notiunilor de teorie literara, integrarea functionala a conceptelor operationale in
invatare;
- însusirea de catre elevi a unor tehnici individuale de lucru;
- îmbogățirea, fixarea și activarea vocabularului elevilor (în gimnaziu și liceu);
- studiarea limbii romane in liceu;
- utilizarea corecta a limbii romane in variate situatii de comunicare;activitatea diferentiata cu
elevii si invatare cu ajutorul grupelor de lucru;
- utilizarea manualului scolar;
- predarea limbii si literaturii romane in scoli avand ca limba de comunicare limbi ale
minoritatilor nationale

VI. Analiza critica (evaluarea) a programelor si manualelor scolare in uz

VII.Probleme privind evaluarea

★Teoria modernă a evaluării. ★Evaluarea prin intermediul obiectivelor pedagogice si a formarii de
competente.★Tehnica evaluării inițiale. Evaluarea formativă, de progres. Evaluarea sumativă, periodică.
Evaluarea prin examene★Exigențele elaborării testelor și a probelor docimologice.Tipuri de itemi (“obiectiv”,
cu alegeri multiple.,intrebari structurate si bazate pe texte, eseuri structurate, eseuri nestructurate)
Avantaje si dezavantaje (analiza critica pornind de la exemple concrete).Adecvarea tipologiei itemilor la
conditiile concrete ale grupului de elevi si la cerintelor evaluarilor prin examene. ★Alternanța probelor
scrise cu cele orale.Tipologia examinarii orale (interviul,dezbaterile –discutia- ,tehnica intrebarilor si
raspunsurilor,tehnica raspunsului pregatit) ★Specificul evaluării în învățarea limbii și a literaturii române.
Aplicații.★Modalități alternative de evaluare; portofolii, proiecte, lectura suplimentară; Evaluarea prin
activități extracurriculare (reviste școlare, cercuri literare, cenacluri, excursii tematice, vizite la muzee,
întâlniri cu scriitori, expoziții etc.).★Evaluarea inter/ intra/ transdisciplinară.Propuneri de modele

- Modulul V nu se cere decat profesorilor care sustin gradul II

SUGESTII DE TEME PENTRU GRADUL DIDACTIC I

A. LIMBA ROMÂNĂ

★Metode didactice de abordare a unor noțiuni fundamentale de limbă, din perspectivă normativ–funcțională
(fonetică, vocabular, morfologie, sintaxă, stilistică).

B. LITERATURA ROMÂNĂ

★Lectura literară—mijloc de educație estetică și formare a personalității elevilor. ★O cercetare personală cu
contribuții științifice în domeniul literaturii române (un scriitor, o operă, o problemă literară). ★Studiul
monografic al unei reviste literare (al unui curent literar), cu implicațiile metodice de rigoare.★O cercetare
metodico–științifică privind studiarea oricărui scriitor bine reprezentat în programa școlară.★O cercetare

științifico– metodică privind studierea unui gen literar. ★Metodologia didactică privind formarea și consolidarea unor noțiuni fundamentale de teorie literară (ex. Structura operei literare; nuvela; romanul; reportajul; figurile limbajului poetic; figurile narațiunii; personajul literar ș.a.m.d.). ★Un studiu pe o temă de sinteză implicând scriitori și opere prevăzute în programa școlară cu sugestii didactice (ex. Tipologii umane; teme; motive; mituri; categorii estetice etc.).★Experiențe novatoare în textul literar (liric; epic; dramatic). Valorificarea lor în școală (gimnaziu, liceu). ★Implicarea elementelor de teorie literară în receptarea literaturii în școală (gimnaziu, liceu).★Relevarea particularităților stilistice ale textului literar (romantic; clasic; simbolist; expresionist etc.). Aplicații metodice. ★Familiarizarea elevilor cu limbajul poeziei moderne.★Orientări moderne în analiza literară. Valorificarea lor în studierea literaturii în școală. ★Lecția de literatură în lumina dezideratelor teoriei literare moderne, ale pedagogiei și ale didacticii moderne. ★Stabilirea și operaționalizarea obiectivelor pentru studierea unui capitol din programa de literatură (ex. Proza interbelică; poezia actuală etc.).★Locul și rolul activității în grup, în procesul receptării literaturii în școală. ★Elaborarea unor sisteme de lecții pentru studierea unor capitole din programa școlară (literatură; limbă; teoria literaturii). ★Metodologia lecției–seminar (loc, rol, importanță, pregătirea și desfășurarea unor asemenea lecții). ★Dezbaterea (discuția liberă) — modalitate de receptare activă a textului literar în școală. ★Dramatizarea (asumarea de roluri), modalitate activă de studiere a literaturii în școală. ★Locul, rolul și tehnica didactică a folosirii mijloacelor vizuale (film, arte plastice, afiș publicitar, bandă desenată) în procesul studierii textului literar în școală.★Ancheta (literar–documentară, istorică, socială), modalitate didactică de familiarizare a elevilor cu tehnica studiului individual și a investigației interdisciplinare. ★Elaborarea unor programe pentru activitatea în cercurile de literatură (ex. Cerc de povestire; cerc de literatură; cerc dramatic; cenaclu literar etc.). ★Evaluarea cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor elevilor în lecțiile de literatură și limbă (evaluare formativă, predictivă, sumativă; testele de evaluare).★Studiarea textului literar în școală în perspectivă interdisciplinară (literatură—muzică; literatură—arte plastice; literatură—film; literatură—teatru; literatură—științe umaniste; literatură—științe ale naturii; literatură—mitologie; literatură—religie). ★Formarea și dezvoltarea deprinderilor de activitate intelectuală a elevilor în procesul studierii limbii și literaturii în școală. ★Cultivarea deprinderilor elevilor de a elabora diferite tipuri de compunere (ilustrând diferite stiluri funcționale ale limbii literare). ★O cercetare teoretico–aplicativă privind locul, rolul, importanța unor metode active în studierea literaturii în școală (ex. Problematizarea, învățarea prin descoperire etc.).★O cercetare teoretico–aplicativă privind dezvoltarea creativității elevilor prin studierea literaturii în școală .

BIBLIOGRAFIE **pentru definitivat și gradul al II-lea**

A. LIMBA ROMÂNĂ

1. Fonetică și fonologie

- *** **Limba română contemporană** (coord. Ion Coteanu), vol. I (ed. a II–a), E.D.P. București, 1985
 Rosetti, Al.; Lăzăroiu, Aurelian—**Introducere în fonetică**, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1982.
 * ** **Dictionarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române**, Ed. Academiei, București, 1982,
 Vasiliu, Em. —**Scrierea limbii române în raport cu fonetica și fonologia**, Tipografia Universității București, 1979.
 *** **Îndreptar ortografic, ortoepic și de punctuație**, editia a V-a., București, Ed. Univers Enciclopedic, 1995.

2. Lexicologie și semantică

- Coteanu, Ion; Forăscu, Narcisa; Bidu–Vrâncănu, Angela—**Limba română contemporană. Vocabularul**, E.D.P., București, 1985.
 Bidu– Vrâncănu, Angela; Forăscu, Narcisa—**Modele de structurare semantică**, Ed. Facla, Timișoara, 1984.
 Bidu– Vrâncănu, Angela; Forăscu, Narcisa—**Cuvinte și sensuri**, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1988.
 • ** **Sinteze de limba română** (coord. Theodor Hristea), Ed. Didactica și Pedagogica, București, 1984.

3. Morfosintaxa

- *** **Gramatica limbii române**, ed. a II–a, vol. I, II, Ed. Academiei, București, 1966
 Diaconescu, Paula—**Structură și evoluție în morfologia substantivului românesc**, Ed. Academiei, București, 1970
 Pană–Dindelegan, Gabriela—**Aspecte ale dinamicii sistemului morfologic verbal (perioada de după 1880)**, Tipografia Universității București, 1987
 Avram, Mioara—**Gramatica pentru toți**, Ed. Academiei, București, 1986 (pag. 19–234)

Dumitru, Irimia: *Gramatica limbii romane*. Editura Polirom, Iasi, 1997
 Neamtu, G., G.—*Teoria și practica analizei gramaticale*, Ed. Excelsior, Cluj–Napoca, 1999
 Guțu–Romalo, Valeria—*Sintaxa limbii române. Probleme și interpretări*, ED.P., București, 1973
 Diaconescu, Ion—*Probleme de sintaxa a limbii romane actuale*, Editura Stiintifica, Bucuresti, 1989
 Gruitã, G.—*Gramatica normativã. 77 de întrebări, 77 de răspunsuri*, Ed. Dacia, Cluj–Napoca, 1994
 Drașoveanu, D., D.—*Teze și antiteze în sintaxa limbii române*, Ed. Clusium, Cluj–Napoca, 1997
 Guțu–Romalo, Valeria —*Corectitudine si greseala*, Editura Stiintifica, Bucuresti, 1972

4. Istoria limbii romane

*** *Istoria limbii române* (coord. Al. Rosetti), vol. al II–lea, Ed. Academiei, București, 1969,
 Brâncuș, Gr.—*Vocabularul autohton al limbii române*, Ed. Științifică și E., București, 1983
 Dragoș, Elena—*Elemente de sintaxă istorică românească*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1995
 Mancaș, Mihaela—*Limba artistic românească în secolul al XIX–lea*, Ed. Științifică și E., București, 1983
 Munteanu, Șt., Târa, V.—*Istoria limbii române literare*, E. D. P., București, 1983
 I, Coteanu — *Stilistica functionala a limbii romana – stil, stilistica, limbaj*, , Ed. Academiei, 1973 , Bucuresti
 Cruceru, Constantin—*Dialog și stil oral în proza contemporană*, Ed. Științifică, București, 1985

5. Lingvistica - Graur, Al., și Wald Lucia - *Scurta istorie a lingvisticii*, E.D.P., Bucuresti, 1977
 Ivanescu, D. – *Lingvistica generala si romana*, Editura Facla, Timisoara, 1983

B. LITERATURĂ

Folclor : Pop, M., Ruxândoiu, P.—*Folclor literar românesc*, E.D.P., București, 1978

Pop, Mihai- *Folclor (I,II)*, Editura grai și Suflet, Cultura Nationala, Bucuresti 1998

– Mihai Coman – *Mitologia populara romaneasca*, vol I,II, Editura Minerva, Bucuresti, 1988

–

1. Istorii ale literaturii, ale genurilor și speciilor, dictionare

Calinescu, G., – *Istoria literaturii romane de la origini pana in prezent*, Ed. Minerva, Bucuresti, 1982
 Negoitescu, I - *Istoria literaturii romane*, Ed. Minerva, Bucuresti, 1990
 Manolescu, N.—*Istoria critică a literaturii române*, Ed. Minerva, București, 1990
 Cioculescu, Ș.; Vianu, T., Streinu, Vl.— *Istoria literaturii române moderne*, Ed. Științifică, București, 1971
 Scarlat, M.—*Istoria poeziei românești*, vol. I–IV, Ed. Minerva, București, 1982–1984
 Manolescu, N.—*Arca lui Noe*, vol. I–II–III, Ed. Minerva, București, 1980, 1981, 1983
 Piru, Al.—*Istoria literaturii române de la origini până la 1830*, Ed. Științifică, București, 1977
 Ion, Vlad – *Povestirea. Destinul unei structuri epice*, Editura Minerva, Bucuresti, 1972
 Zăciu, Mircea, Marian Papahagi și Aurel Sasu – *Dictionarul scriitorilor romani* (vol. I–II (A–C, D–L), Editura Fundatiei Culturale Romanesti, Bucuresti 1995, 1998
 *** *Dictionarul literaturii romane de la origini pana la 1900*, Editura Academiei, Bucuresti, 1979

2. Literatura veche și premodernă

Cartoian, N.—*Istoria literaturii române vechi*, Ed. Minerva, București, 1980
 Popovici, D.—*Literatura română în epoca luminilor*, Ed. Dacia, Cluj, 1972
 Mazilu, D. H.—Sorohan, E.—*Recitind literatura română veche*, vol. I–II, Ed. Universitatii, București, 1994

3. Perioada pașoptistă și postpașoptistă

* ** *Istoria literaturii române*, vol. II, Ed. Academiei, 1968
 Cornea, P.—*Originile romantismului românesc*, Ed. Minerva, București, 1972
 Manolescu, N.—*Poeți romantici*, Ed. Fundației Culturale Române, București, 1999
 Simion, Eugen—*Dimineața poezilor*, Ed. Cartea Românească, București, 1984
 Papadima, Liviu – *Literatura și comunicare. Relația autor-cititor în proza pașoptistă și postpașoptistă*, Editura Polirom, Iasi, 2000

4. Epoca marilor clasici

Munteanu, G.—*Istoria literaturii române. Epoca marilor clasici*, ED.P., București, 1980
 Călinescu, G.—*Viața lui Mihai Eminescu*, vol. I–II, E.P.L., București, 1964
 Călinescu, G.—*Opera lui Mihai Eminescu*, vol. I–II, E.P.L., București, 1969
 Ion, Negoitescu – *Poezia lui Mihai Eminescu*, Editura Junimea, 1980
 Edgar, Papu – *Poezia lui Eminescu*, Editura Junimea, 1979

Petrescu, Ioana Em.—Eminescu și mutațiile poeziei românești, Ed. Dacia, Cluj, 1989
Rosa del Conte—Eminescu sau despre absolut, Ed. Dacia, Cluj, 1990
Ciobanu, Nicolae - Eminescu – Structurile fantasticului, Editura Junimea, 1984
Călinescu, G.—Ion Creangă. Viața și opera, E.P.L., București, 1964
Popescu, Magdalena—Ioan Slavici, Ed. Cartea Românească, București, 1977

5. Literatura de la sfârșitul sec. al XIX-lea și începutul sec. al XX-lea

Ciopraga, C.—Literatura română de la 1900 la 1918, Ed. Junimea, Iași, 1970
Micu, D.—Început de secol (1900–1918). Curente și scriitori, Ed. Minerva, Buc. 1970

6. Perioada interbelică

Lovinescu, E.—Istoria literaturii române contemporane, Ed. Minerva, Buc. 1973
Crohmălniceanu, Ov. S.—Literatura română între cele două războaie mondiale, vol. I–II–III, Ed. Minerva, Buc. 1972
Balotă, N.—De la Ion la Ioanide, Ed. Minerva, București, 1982
Constantinescu, Pompiliu—Scrieri, vol. I–VI, E. P. L., București, E.D.P., București 1967 - 1972
Cioculescu, Ș.—Aspecte literare contemporane, Editura Minerva, 1972
Manolescu, Nicolae - Sadoveanu sau utopia cartii, Editura Eminescu, București, 1976
Manolescu, N.—Despre poezie, Ed. Cartea Românească, București, 1987
Mircea Muthu - Rebreanu sau paradoxul organicului, Editura Dacia, 1993

7. Perioada postbelică

Simion, Eugen—Scriitori români de azi, vol. I–IV, Ed. Cartea Românească, București, 1974–1989
Ungureanu, Cornel.—Prozatori de azi, Ed. Cartea Românească, București, 1993
Pop, Ion - Poezia unei generații, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1973
Ulici, Laurentiu - Literatura română contemporană, Editura Eminescu, București, 1995
Cărtărescu, Mircea.—Postmodernismul românesc, Ed. Humanitas, 1999
Se recomandă consultarea seriei „Introducere în opera lui...”, a seriei Biblioteca critica (Scriitorul) interpretat de ...“

C. TEORIA LITERATURII

Sandulescu, Al. (coord.) Dictionar de termeni literari, Editura Academiei, București, 1976
Călinescu, G.—Universul poeziei, Ed. Minerva, București, 1974
Friedrich, Hugo—Structura liricii moderne, Ed. Univers, București, 1998
Kayser, Wolfgang—Opera literară, Ed. Univers, București, 1979
Marino, Adrian—Dictionar de idei literare, Ed. Eminescu, București, 1973
Parfene, Constantin—Teorie și analiză literară. Ghid practic, Ed. Științifică, București, 1993
Wellek, R.; Warren, A.—Teoria literaturii, E.L.U., București, 1967
Genette, Gerald - Introducere un arhitect, Editura Univers, 1994
Booth, W - Retorica romanului, Editura Univers, 1974
Todorov, Tzvetan - Introducere în literatura fantastică, Editura Univers, 1973

D. METODICĂ

Cerghit, Ioan—Perfecționarea lecției în școala modernă, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1983
G. Cornita - Metodica predării limbii și literaturii române, Editura Umbria, Baia Mare, 1993
Goia, Vistrian; Drăgătoiu, Ion—Metodica predării limbii și literaturii române, E.D.P., București, 1995
Dumitru, Ivanus - Metodica predării limbii și literaturii române, Editura Avrameanca, 1996
Goia, Vistrian—Ipostazele învățării, Ed. Napoca Star, Cluj, 1999
Ionescu, Miron; Chiș, Vasile—Strategii de predare și învățare, Ed. Științifică, Buc. 1992
Parfene, Constantin—Metodica studierii limbii și literaturii române în școală, Ed. Polirom, Iași, 1999

EVALUARE

Publicațiile Serviciului Național de Evaluare și Examinare.

Nota: Bibliografia recomandată pentru definitivat și gradul II stabilește un cadru general de referință pentru conținuturile acestor examenelor. Fiecare centru de organizare și pregătire a examenelor de definitivat/gradul II va putea propune și alte lucrări la care candidații pot avea acces. Centrele de organizare și pregătire pot propune, de asemenea, și alte teme pentru susținerea gradului I

Prezentă programul a fost întocmită pe baza propunerilor venite de la universitățile din: București, Baia Mare, Cluj, Iași, Sibiu, și a fost aprobată în ședința Comisiei Naționale de Limba și Literatură Română în data de 15 februarie 2000